PARLAMENT DE CATALUNYA

Glossari

A

absentisme

Manca d'assisténcia injustificada des membres deth Parlament as sessions deth Plen o des comissions a qué son convocadi. Er absentisme pòt èster sancionat a proposicion deth president o presidenta deth Parlament.

abstencion

Opcion de vòt que signifique non prononciar-se ne en favor ne en contra d'ua proposicion.

Administracion parlamentària

Eth conjunt de foncionaris que, jos era direccion deth secretari o secretària generau, sostien era activitat parlamentària. S'estructure en diuèrsi servicis e centres gestors.

administrador parlamentari | administradora parlamentària

Foncionari o foncionària deth Parlament qu’apertien ath Còs d'Administradors Parlamentaris, ath quau corresponen prètzhèts de gestion, execucion, contraròtle e coordinacion, o prètzhèts analògs de caractèr administratiu.

Airau de Recèrca, Produccion Documentau e Bibliotèca

Airau administratiu, integrat ena Direccion d'Estudis Parlamentaris, encargat der aqueriment, era catalogacion e era gestion des hons bibliografics deth Parlament.

Guardatz tanben «Bibliotèca deth Parlament».

allusions

Guardatz «torn per allusions».

Archiu deth Parlament

Archiu format pes hons documentaus deth Parlament. Er Archiu deth Parlament, integrat ena Direccion d'Estudis Parlamentaris, organize, consèrve, gestione e difon aguesti hons e ne facilite er accès.

assessor lingüistic | assessora lingüistica

Foncionari o foncionària deth Parlament, qu’apertien ath Còs de Lingüistes, especializat en estudi e era elaboracion des proposicions d'adequacion lingüistica e formau des tèxtes parlamentaris as normes gramaticaus, as principis de tecnica legislativa e ar estil de redaccion deth Parlament, e encuedat dera elaboracion des versions oficiaus ath castelhan e ar occitan (aranés) des leis e es auti tèxtes aprovadi.

audiéncia

Tràmit qu’es ponéncies, es soscomissions e es comissions legislatives pòden dar, especiaument en procediment legislatiu, a organizacions, grops sociaus e expèrts. Pòt includir-ne era compareishença enes sessions.

auditor de compdes | auditora de compdes

Foncionari o foncionària deth Parlament responsable dera intervencion e era gestion economiques dera institucion.

Auditoria de Compdes e Tresoreria

Centre gestor dera Administracion parlamentària que, jos era direccion der auditor o auditora de compdes, ei eth responsable dera gestion economica, era comptabilitat e era tresoreria deth Parlament.

aunorable | aunorabla

Tractament protocollari que correspon as conselhèrs deth Govèrn, ath president o presidenta deth Conselh de Garantides Estatutàries o ath cap dera oposicion.

autogovèrn

Facultat qu’a un país entà decidir per eth madeish e entà organizar-se politicament.

Glossari

B

banc deth Govèrn

Banc que forme era prumèra hilèra de sètis deth Salon de Sessions, a on se sèn es membres deth Govèrn.

Bibliotèca deth Parlament

Bibliotèca especializada en dret public, especificament en dret parlamentari. Tanben dispòse d'un hons de dret comunitari, de dret privat, de sciéncies sociaus, d'istòria de Catalonha e d'autes disciplines. Era Bibliotèca deth Parlament ei integrada ena Direccion d'Estudis Parlamentaris.

Burèu d'Accion Exteriora e de Relacions damb era Union Europèa

Servici d'assessorament deth Parlament que s'encueda d'aufrir suport as organs parlamentaris en matèria de dret internacionau public e dret dera Union Europèa, e tanben ena participacion en organizacions e conferéncies internacionaus de cooperacion interparlamentària e enes institucions dera Union Europèa.

Burèu d'Aran

Servici d'assessorament deth Parlament que s'encuede d'avalorar, prepausar e compilar es iniciatives relatives a Aran.

Burèu de Dret Comparat e de Relacions Interparlamentàries

Servici d'assessorament deth Parlament encuedat d'establir, mantier e impulsar es relacions damb es institucions publiques —trèt des que deriven der exercici des foncions parlamentàries— tant de Catalonha com der Estat, e, fòrça especiument, damb d'autes crambes parlamentàries, der Estat o d'encastre europèu o internacionau.

Burèu de Qualitat Normativa

Servici d'assessorament deth Parlament encuedat principaument d'elaborar, prepausar e actualizar es directritzes de tecnica normativa.

Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya

Publicacion oficiau que recuelh toti es tèxtes que seguissen ua tramitacion parlamentària, enes diuèrses fases d'aguesta, es comunicacions deth Govèrn e quinsevolh aute tèxte era publicacion deth quau ei exigida peth Reglament o ordenada peth president o presidenta deth Parlament.

C

caducitat

Guardatz «decaïment».

Canal Parlament

Nòm dera television deth Parlament. Eth Canal Parlament retransmet, en dirècte e en diferit, es sessions parlamentàries, es conferéncies de premsa e bèri actes institucionaus (*www.canalparlament.cat*).

cap dera oposicion

Condicion que s'autrege ath deputat o deputada que presidís eth grop parlamentari dera oposicion damb mès sètis. Aguesta condicion se declare per miei d'ua resolucion deth president o presidenta deth Parlament. Recep eth tractament d'*aunorable* o *aunorabla*.

circonscripcion electorau

Division territoriau ara quau correspon escuélher un determinat nombre de deputats. En moment actuau, es circonscripcions electoraus entara eleccion deth Parlament se corresponen damb es províncies.

Còdi de conducta des deputats

Còdi que regule es situacions de conflicte d'interèssi en compliment des obligacions derivades deth regim d'incompatibilitats e des declaracions d'activitats e bens des deputats deth Parlament.

Glossari

Còdi de conducta des grops d'interès

Guardatz «Registre de grops d'interès».

comission

Conjunt de deputats, designadi proporcionaument pes grops parlamentaris que se n'encueden de preparar es decisions deth Plen. En Parlament i a dues granes classes de comissions: es legislatives e es especifiques. Es comissions legislatives pòden tramitar quinsevolh iniciativa parlamentària e pòden dictaminar sus es projèctes o proposicions de lei qu'a d'aprovar eth Parlament. Es especifiques an ua foncion concrèta o ben era cometuda de restacar-se damb determinades institucions o entitats publiques.

comission d'estudi

Comission especifica qu'analise e estúdie ahèrs qu'afècten era societat. Es trabalhs des comissions d'estudi se barren damb era elaboracion d'un informe o era votacion d'ues conclusions.

comission d'investigacion

Comission especifica qu'investigue ahèrs d'interès public de competéncia dera Generalitat, per çò que pòt sollicitar informacion e requerir era preséncia de quinsevolh persona tà pr'amor que i prèste declaracion. Es trabalhs des comissions d'investigacion se barren damb ues conclusions reflectides en un dictamen.

Comission de Demanes

Comission que recep e tracte es demanes qu'es ciutadans hèn en Parlament en exercici deth dret de demana. Pòt adoptar resolucions e formular recomanacions sus es demanes que tramite.

Comission de Matèries Secretes e Reservades

Comission formada per un representant de cada grop parlamentari qu'a era fin de controtlar es crèdits destinadi a despenes reservades dera Administracion dera Generalitat e d'autes matèries deth Govèrn e dera Administracion dera Generalitat declarades secretes o reservades. Es sessions d'aguesta comission son secretes.

comission de seguiment

Comission especifica que contròtle determinades accions e politiques publiques deth Govèrn. Es comissions de seguiment an de presentar un informe ara Mèsa deth Parlament ara fin de cada periòde de sessions.

Comission deth Reglament

Comision legislativa qu'elabòre e reforme eht Reglament deth Parlament.

comission legislativa

Comission que tramite iniciatives parlamentàries e emet judicis sus es proposicions e es projèctes de lei qu'a d'aprovar eth Plen. Eth nombre de comissions legislatives e era competéncia materiau de cadua les acòrde eth Plen, a proposicion dera Mèsa e era Junta de Pòrtavotzes.

comission promotora dera iniciativa legislativa populara

Conjunt de persones que promòn ua iniciativa legislativa populara. Era comission promotora represente es persones qu'an sostengut ara iniciativa damb es sues signatures e pòt participar ena tramitacion parlamentària dera iniciativa presentada.

compareishença

Guardatz «audiéncia».

condicion politica de catalan o catalana

Conjunt des drets politics reconeishudi per Estatut as ciutadans espanhòus qu'an eth vesiat administratiu en quinsevolh des municipis catalans.

Conselh de Garantides Estatutàries

Institucion dera Generalitat que velhe pera adequacion des normes damb reng de lei deth Govèrn e eth Parlament ar Estatut e ara Constitucion. Tanben ei responsable d'identificar, prealablament ara presentacion des recorsi apertienenti, es possibles motius d'inconstitucionalitat e de conflicte de competéncies que poguen afectar ar autogovèrn catalan o ara autonomia locau coma conseqüéncia dera normativa estatau. Tanben complís ua foncion de tutèla dempús de drets estatutaris d'acòrd damb er article 38.1 der Estatut.

Glossari

Conselh Executiu

Guardatz «Govèrn».

consolidacion legislativa

Procediment peth quau s'elabòre un nau tèxte legau qu'intègre era legislacion en vigor sus ua matèria o un sector determinadi, damb era fin de simplificar er ordenament juridic, melhorar-ne era qualitat e contribuïr a garantir era seguretat juridica. Es projèctes o proposicions de consolidacion legislativa se tramiten peth procediment de lectura unica.

constitucion deth Parlament

Guardatz «session constitutiva».

contradiccions

Guardatz «torn per contradiccions».

contrareplica

En un debat, intervencion a qué a dret un orador o ua oradora quan a estat replicat. Eth Reglament regule eth temps entàs contrarepliques segons eth tipe de debat.

cramba

Cadua des dues assemblades en qué se pòt estructurar un parlament. En cas deth Parlament de Catalonha, constituït per ua unica cramba, aguest tèrme ei sinonim de parlament.

crida a tornar ara qüestion

Avertiment que hè eth president o presidenta ath membre deth Parlament que, hènt usatge dera paraula, s'aluenhe dera qüestion objècte deth debat, damb era fin que s'i centre.

crida ar orde

Avertiment que hè eth president o presidenta as membres deth Parlament que non s'atien as normes d'orde establides peth Reglament, as que provòquen pertorbacions, as qu'empleguen expressions inconvenientes ath decòrum ena cramba e as qu'utilizen tactiques de filibusta o d’obstruccion.

D

debat

Discussion formau des ahèrs includidi en orde deth dia des sessions des organs deth Parlament. Es debats se someten as normes de procediment establides peth Reglament e son dirigidi e ordenadi peth president o presidenta der organ en qüestion. Entre es debats damb caracteristiques especifiques i é eth debat de totalitat, eth debat d'investidura deth president o presidenta dera Generalitat, eth debat d'ua mocion de censura o d'ua qüestion de confidança e es debats de contraròtle e validacion des decrets lei. Tanben se hèn debats especifics per rason dera matèria, coma es debats generaus sus era accion politica e de govèrn.

decaïment

Barrament d'ua tramitacion parlamentària per acabament dera legislatura.

declaracion d'activitats e bens

Declaracion des activitats professionaus e des bens qu'es deputats an eth déuer de presentar entà accedir ath plen exercici dera condicion de parlamentari o parlamentària. Aguesta informacion se recuelh en Registre d'interèssi des deputats e se hè publica en Portau dera Transparéncia.

Declaracion institucionau deth Parlament

Declaracion que hè eth Parlament en çò que hè a ahèrs d'interès dera Generalitat e des ciutadans.

decòrum

Correccion enes manères e en capteniment exigible as membres deth Parlament d’acòrd damb es nautes foncions e era responsabilitat que les corresponen. Eth comportament contrari ath decòrum dera cramba o er emplec d'expressions inconvenientes pòden dar lòc a sancions.

Glossari

decret lei

Disposicion normativa damb reng de lei que dicte eth Govèrn en cassi de besonh extraordinari e urgent e que, posteriorament, se somet ara validacion deth Parlament.

delegacion de vòt

Guardatz «vòt delegat».

Departament d’Assessorament Lingüistic

Centre gestor dera Administracion parlamentària que s’encuede d’assessorar lingüisticament era Administracion e es organs parlamentaris, d’establir es proposicions d’adequacion des tèxtes parlamentaris as normes gramaticaus, ara tecnica legislativa e ar estil de redaccion deth Parlament, e de revirar es leis e d’auti tèxtes deth Parlament.

Guardatz tanben «assessor lingüistic, assessora lingüistica».

Departament d'Edicions

Centre gestor dera Administracion parlamentària encargat des publicacions oficiaus deth Parlament e de preparar era edicion d'òbres e trabalhs de caractèr divulgatiu en relacion damb era institucion parlamentària. Tanben gestione e coordine es prètzhèts de transcripcion des sessions parlamentàries e revise lingüisticament aguestes transcripcions.

Departament d'Informatica e Telecomunicacions

Centre gestor dera Administracion parlamentària que s’encuede des foncions restacades damb era aplicacion e supervision d'esturments informatics e sistèmes d'informacion.

Departament d'Infrastructures, Equipaments e Seguretat

Centre gestor dera Administracion parlamentària que s’encuede der auviatge deth Parlament e des prètzhèts restacadi damb es installacions, eth suenh dera bastissa e era seguretat.

Departament de Comunicacion

Centre gestor dera Administracion parlamentària ath quau correspon elaborar contenguts informatius e gestionar es relacions damb es mieis de comunicacion, era informacion institucionau, era estratègia comunicativa dera cramba e eth Canal Parlament.

Departament de Recorsi Umans

Guardatz «Direccion de Govèrn Interior».

Departament de Relacions Institucionaus

Centre gestor dera Administracion parlamentària que s'ocupe des relacions damb eth public e es centres d'ensenhament, de hèr a conéisher era institucion ara ciutadania, dera organizacion e era supervision deth protocòl des actes oficiaus dera cramba e dera atencion as visites.

Deputacion Permanenta

Organ deth Parlament que substituís enes sues foncions eth Plen quan aguest non se pòt amassar, pr'amor que s'a dissolvut era legislatura o pendent eth temps que i a entre dus periòdes de sessions. La compausen vint-e-tres deputats, designadi pes grops parlamentaris ena proporcion ath sòn nombre de membres. La presidís eth president o presidenta deth Parlament.

deputat | deputada

Persona que, enes eleccions ath Parlament, a estat elegida pes ciutadans tà pr'amor que les represente, per un periòde de quate ans.

deputat interventor | deputada interventora

Deputat o deputada que supervise eth contraròtle dera execucion deth pressupòst deth Parlament. Es deputats interventors presenten ara Mèsa un informe bimestrau sus aguesta execucion.

deputat non adscrit | deputada non adscrita

Condicion que passen a auer es deputats qu'abandonen eth sòn grop o ne son expulsadi. An es drets qu'eth Reglament reconeish as deputats individuaument, damb bères especificitats.

Guardatz tanben «Grop Mixte».

déuer de resèrva

Déuer qu'an es deputats de non hèr publiques es donades e es informacions que coneishen per rason dera sua foncion parlamentària e qu'agen era condicion de secretes o reservades.

Glossari

Diari de Sessions del Parlament de Catalunya

Publicacion oficiau deth Parlament en qué se transcriuen literaument totes es intervencions, es acòrds e es incidéncies que se produsissen enes sessions deth Plen e des comissions.

dictamen d'ua comission

Document aprovat per ua comission coma resultat des trabalhs qu'a amiat a tèrme, generaument en çò que hè a ua tramitacion parlamentària, damb diferenti contenguts segons era natura dera comission. Eth dictamen des comissions legislatives conten eth tèxte qu'era comission elève ath Plen tà pr'amor que se somete a votacion e, se s'apròve, se convertisque en lei.

dictamen de compatibilitat o incompatibilitat des deputats

Acòrd dera Comission der Estatut des Deputats qu'estime era situacion de compatibilitat o incompatibilitat d'un deputat o deputada. Es dictamens de compatibilitat o incompatibilitat an d’èster motivadi e se publiquen en Portau dera Transparéncia.

Direccion d'Estudis Parlamentaris

Centre gestor dera Administracion parlamentària en qué s'intègren er Airau de Recèrca, Produccion Documentau e Bibliotèca, er Airau d'Archiu e eth Burèu de Consultes e Atencion as Usatgèrs.

Direccion de Gestion Parlamentària

Centre gestor dera Administracion parlamentària que s’encuede deth Registre Generau deth Parlament e deth supòrt administratiu ath trabalh parlamentari des organs dera cramba.

Guardatz tanben «Registre Generau deth Parlament».

Direccion de Govèrn Interior

Centre gestor dera Administracion parlamentària deth quau depenen era gestion e eth contraròtle en matèria de personau e de govèrn interior e era organizacion e direccion des servicis generaus d'assisténcia non administrativa dera Administracion parlamentària. Eth Departament de Recorsi Umans, estructurat en diuèrsi airaus, s'intègre en aguesta direccion.

dissolucion dera legislatura

Tèrme que s'emplegue entà indicar era fin d'ua legislatura, era quau a ua durada formau de quate ans dempús dera data des eleccions. Eth president o presidenta dera Generalitat pòt dissòlver era legislatura abans d'aguesta data e convocar eleccions ath Parlament.

dret d'accès ara informacion publica

Dret qu'an es ciutadans d'accedir ara informacion e ara documentacion deth Parlament. Eth Reglament establís eth procediment entà accedir ad aguesta informacion, e tanben es limits e es restriccions.
Guardatz tanben «publicitat des trabalhs parlamentaris».

Dret qu'an es deputats d'accedir ara documentacion dera Administracion, deth Govèrn e des entitats locaus, d’acòrd damb çò que determine eth Reglament entà cada cas.

E

elector | electora

Persona qu’a dret a votar. Enes eleccions ath Parlament pòt votar totòm qu’a era condicion politica de catalan o catalana e ei major de dètz-e-ueit ans.

emicicle

Nòm que recep eth Salon de Sessions deth Parlament pera sua forma semicirculara.

esmenda

Proposicion de modificacion, de supression o d'addicion que pòden her es deputats e eths grops parlamentaris respècte a un projècte o ua proposicion de lei o as auti tèxtes que se debaten en Parlament.

Glossari

esmenda ara totalitat

Proposicion de refús totau presentada per un grop parlamentari damb relacion a un projècte de lei o ua proposicion de lei. Pòt èster de retorn deth projècte ath Govèrn, o as qu'an presentat era proposicion, o pòt contier un tèxte alternatiu.

esmenda tecnica

Esmenda de melhora deth tèxte d'ua iniciativa legislativa entà adaptar-lo as normes dera tecnica legislativa o as normes e es usatges formaus e lingüistics deth Parlament, o entà lheuar-ne errors juridics, terminologics o gramaticaus.

esmenda transaccionau

Esmenda ath tèxte iniciau d'un projècte o ua proposicion de lei, d'ua mocion o d'ua resolucion, eth contengut dera quau ei eth resultat d'ua negociacion entre dus o mès grops damb relacion a esmendes qu'auien ja presentat aguesti grops.

Estatuts deth regim e eth govèrn interiors deth Parlament de Catalonha

Norma de regim intèrn deth Parlament referent as condicions laboraus deth personau que conforme era Administracion parlamentària e sus es procediments de contractacion e de gestion economica deth Parlament.

exposicion de motius

Part introductòria d'un tèxte que s'a de convertir en normatiu, coma un projècte o ua proposicion de lei, que ne justifique era presentacion e n'explique es objectius e eth contengut.

Guardatz tanben «preambul».

F

filibusta

Tactica obstruccionista laguens deth Parlament que consistís a dificultar era aprobacion des proposicions e es projèctes damb un abús deth procediment establit peth Reglament, mès que mès damb intervencions reiteratives e discorsi fòrça longui.

fòr jurisdiccionau

Prerrogativa parlamentària pera quau es deputats deth Parlament sonque pòden èster inculpats, processats e jutjats peth Tribunau Superior de Justícia de Catalonha, se se les acuse d'un delicte cometut en territòri de Catalonha, e peth Tribunal Suprem, se se les acuse d'un delicte cometut dehòra d'aguest territòri.

G

Gabinet de Presidéncia

Unitat administrativa equiparada a un centre gestor dera Administracion parlamentària, ara quau correspon d'assistir tecnicament e administrativament eth president o presidenta deth Parlament enes sues foncions.

Generalitat de Catalonha

Institucion en qué s'organize politicament er autogovèrn de Catalonha. La intègren eth Parlament, era Presidéncia dera Generalitat e eth Govèrn, ath delà des autes institucions qu'establís er Estatut.

gestor parlamentari | gestora parlamentària

Foncionari o foncionària deth Parlament, qu'apartien ath Còs d'Administradors Parlamentaris, especializat enes prètzhèts de supòrt administratiu ath trabalh parlamentari des organs dera cramba.

Glossari

Govèrn

Organ collegiat, format peth president o presidenta dera Generalitat e pes conselhèrs, que dirigís era politica e era Administracion dera Generalitat. Entre d'autes foncions, a era foncion de prepausar leis e elaborar e aplicar eth pressupòst.

grop de trabalh

Grop que se pòt constituïr en ua comission, integrat per un o mès deputats de cada grop parlamentari, qu'estúdie e prepare es ahèrs encargadi ara comission. Eth sòn prètzhèt se barre damb era presentacion d'un informe o ues conclusions.

Grop Mixte

Grop format pes deputats non integradi en cap grop parlamentari. Laguens eth Grop Mixte se pòden crear subgrops parlamentaris, integradi per un minim de tres deputats.

grop parlamentari

Agropacion de deputats qu'apartien ath madeish partit o coalicion. Es grops parlamentaris impulsen es actuacions e es decisions deth Parlament. Entà formar un grop parlamentari cau aumens cinc deputats. Cada grop a un pòrtavotz o ua pòrtavotz.

grops d'interès

Guardatz «Registre de grops d'interès».

I

illustre | illustra

Tractament protocollari que correspon, damb caractèr generau, as deputats deth Parlament, e tanben ath síndic o sindica de grèuges, ath síndic o sindica major dera Sindicatura de Compdes e as conselhèrs deth Conselh de Garantides Estatutàries.

immunitat parlamentària

Prerrogativa parlamentària qu'a per objècte er emparament des parlamentaris deuant es accions que poguen privar-ne era libertat per motivacions politiques. En cas des deputats deth Parlament, era immunitat se concrète ena proïbicion qu'aguesti siguen detengudi o retengudi per actes delictius, exceptat deth cas de delicte flagrant.

incompatibilitats des deputats

Situacion en qué pòden èster declaradi es deputats. D'acòrd damb eth Reglament, cada deputat o deputada ei declarat en situacion de compatibilitat o d'incompatibilitat a compdar dera declaracion qu'a de presentar des sòns bens e activitats, d'acòrd damb era normativa aplicabla.

Guardatz tanben «dictamen de compatibilitat o incompatibilitat des deputats».

informe dera ponéncia

Informe qu'apròve era ponéncia d'ua comission legislativa. Includís eth tèxte deth projècte o era proposicion de lei, ua proposicion d'esmendes ar articulat e proposicions de tipe tecnic (juridic e lingüistic). A compdar der informe de ponéncia era comission elabòre e apròve eth dictamen qu'a d'anar tath Plen.

iniciativa legislativa

Dret qu'an eth Govèrn e es deputats d'iniciar un procediment parlamentari, coma eth procediment entà aprovar ua lei. Es conselhs comarcaus, es municipis e es ciutadans tanben pòden exercir-lo dirèctament, d'acòrd damb çò qu'establis er Estatut.

iniciativa legislativa popularа

Iniciativa legislativa que pòden exercir deuant eth Parlament es persones qu'an era condicion politica de catalans. Era iniciativa legislativa populara requerís eth suport d'un mínim de cinquanta mil signatures.

intergrop parlamentari

Grop de deputats, format per un membre de cada grop parlamentari, que se cree damb er objectiu de promòir er estudi e era recèrca en encastre sociau, era sensibilizacion dera societat en ço que hè a persones o grops qu’an besonh d’un emparament especiau o es relacions solidàries damb d’auti pòbles e cultures. Es intergrops parlamentaris son creadi pera Mèsa damb er acòrd dera Junta de Pòrtavotzes.

interpellacion

Mecanisme de contraròtle deth Govèrn per miei deth quau es deputats o es grops parlamentaris requerissen ath Govèrn que dongue explicacions sus es motius o es intencions d’accion en ahèrs de politica generau. Se debat en Plen e pòt dar lòc a ua mocion, ena quau eth Parlament exprimís era sua posicion.

investidura

Guardatz «session d'investidura».

inviolabilitat parlamentària

Prerrogativa parlamentària que garantís qu'es deputats non poguen èster portadi a judici pes vòts e es opinions qu'emeten en exercici deth sòn cargue. Permet qu'es parlamentaris se poguen exprimir, en exercici dera sua foncion, damb absoluda libertat e empedís que s'inície cap procediment, penau o de quinsevolh auta sòrta, que pogue comportar era exigéncia de responsabilitat judiciau pes opinions, es manifestacions e es vòts qu’exprimisquen.

J

Junta de Pòrtavotzes

Organ deth Parlament constituït per un representant o ua representanta de cada grop parlamentari, eth president o presidenta deth Parlament, un des secretaris dera Mèsa e eth secretari o secretària generau deth Parlament o eth letrat o letrada en qui delègue. Decidís er orde deth dia deth Plen e collabòre ena organizacion des debats e ena assignacion as comissions de trabalh des ahèrs a estudiar e a debàter.

L

lectura unica

Procediment legislatiu especiau que permet, damb er acòrd prealable deth Plen, aprovar ua lei en ua soleta votacion e sense que s'i poguen presentar esmendes.

legislatura

Periòde pendent eth quau eth Parlament exercís eths sòns poders, que s'inície damb era eleccion des membres e acabe damb era dissolucion, abans d'ues naues eleccions. Era legislatura dure formaument quate ans a compdar dera data des eleccions.

lei

Norma juridica de caractèr generau e obligatòri qu’emane d'un organ facultat entà exercir eth poder legislatiu, coma eth Parlament de Catalonha, es parlaments des autes comunautats autonòmes o es Corts Generaus espanhòles. Es leis, coma hònt de dret, regulen e organizen era societat e an efèctes juridics vinculants.

lei de desvolopament basic der Estatut

Lei que desvolope ua matèria regulada per Estatut, enes cassi en qué ac prescriuen eth madeish Estatut e eth Reglament deth Parlament. Entà èster aprovada requerís eth vòt dera majoria absoluda des membres deth Parlament en ua votacion finau sus eth conjunt deth tèxte.

lei de pressupòsti

Lei que s'apròve annaument e que conten totes es previsions d'ingrèssi economics dera Generalitat e eth limit maxim dera despena d'aguesta entà un exercici annau.

Glossari

letrat | letrada

Assessor juridic o assessora juridica deth Parlament enes prètzhètz parlamentaris, principaument des comissions. Es letrats tanben preparen estudis e informes juridics e son es encargadi de representar e deféner eth Parlament deuant eth Tribunau Constitucionau.

letrat major | letrada major

Letrat o letrada deth Parlament qu'assessore e assistís eth secretari o secretària generau en exercici des sues foncions, coordine es Servicis Juridics e exercís es autes atribucions que li delègue eth secretari o secretària generau.

lista electorau

Lista des candidats qu'un partit o ua coalicion presente as eleccions. Es listes electoraus pòden èster dubèrtes o barrades, segon s'era normativa electorau permete qu'er elector o electora n'escuelhe bèri nòms o ben obligue a votar-la tota en blòc. Era normativa electorau vigenta en Catalonha ei de listes barrades.

M

majoria absoluda

En ua votacion, era majoria que se produsís quan s'exprèssen en madeish sens mès dera meitat des deputats de qué se compause era cramba. Demore fixada en prumèr nombre entèr de vòts que seguís eth nombre resultant de dividir per dus eth totau des membres der organ que pren era decision; en cas deth Parlament de Catalonha, aguest nombre ei seishanta ueit. Ordinàriament, era majoria absoluda s'aplique a decisions relevantes deth Plen.

majoria qualificada

En ua votacion, era majoria que s'artenh damb un percentatge de vòts relativament ample —normaument mès deth 50%—, per exemple, dues tresaus parts o tres cincaus parts des vòts. Era majoria absoluda ei un tipe de majoria qualificada.

Guardatz tanben «majoria absoluda».

majoria simpla

En ua votacion, era majoria artenhuda peth sens de votacion qu'obten mès vòts.

matèries secretes e reservades

Guardatz «Comission de Matèries Secretes e Reservades».

membre deth Parlament

Guardatz «deputat, deputada».

Mèsa Ampliada

Organ integrat pes membres dera Mèsa mès un deputat o deputada per cada grop parlamentari que non age representacion ena Mèsa. Era Mèsa Ampliada exercís determinades foncions relatives ath pressupòst e ath regim intèrn deth Parlament e determine es subvencions que s'assignen as grops parlamentaris.

Mèsa d'Edat

Organ provisionau que daurís oficiaument era session constitutiva deth Parlament e dirigís es votacions des membres dera Mèsa en aguesta session. Formen era Mèsa d'Edat eth diputat o deputada de mès edat e es dus deputats mès joeni.

Mèsa deth Parlament

Organ compausat peth president o presidenta, es dus vicepresidents e es quate secretaris deth Parlament, es quaus son elegits peth Plen. Era Mèsa organize eth trabalh parlamentari, interprète eth Reglament, dirigís es servicis dera cramba e manten er orde pendent es sessions.

mocion

Manifestacion dera posicion deth Parlament sus bèth ahèr debatut en ua interpellacion. Un còp admetut a tràmit pera Mèsa, s'includís en orde deth dia dera session plenària següenta ara dera interpellacion.

Glossari

mocion de censura

Mecanisme parlamentari d'exigéncia de responsabilitat politica deth Govèrn que se s'apròve implique eth nomentament d'un nau president o presidenta dera Generalitat. A d'èster prepausada, aumens, per ua cincau part des deputats o per dus grops parlamentaris e a d'includir un candidat o candidata entà presidir era Generalitat.

N

nomentament

Acte peth quau quauquarrés ei designat entà un cargue.

O

oposicion

Grop o grops parlamentaris que non sostien era politica deth Govèrn.

Guardatz tanben «cap dera oposicion».

orde deth dia

Relacion ordenada des ahèrs que s'an de tractar en ua session deth Plen o d'ua comission.

P

paritat

Egalitat o empat. Eth Reglament regule es casi de paritat ena prenuda de decisions dera Mèsa e des mèses des comissions, ena eleccion de membres dera Mèsa e enes resultats des votacions.

Parlament dubèrt

Guardatz «Portau dera Transparéncia».

passi perdudi

Guardatz «sales de passi perdudi».

periòde de sessions

Cadun des dus periòdes en qué s'an es sessions ordinàries deth Parlament. Er un va deth 16 d'agost ath 31 de deseme, e er aute, deth 15 de gèr ath 31 de junhsèga.

periòde entre sessions

Temps durant eth quau eth Parlament suspen era activitat ordinària (der 1 ath 14 de gèr e der 1 ath 15 d'agost). Aguesti periòdes s'excludissen deth comput de tèrmes establidi en Reglament.

plan aunorable | plan aunorabla

Tractament protocollari que correspon ath president o presidenta dera Generalitat e ath president o presidenta deth Parlament.

Plen deth Parlament

Organ suprèm deth Parlament, constituït per toti es deputats.

ponéncia

Organ que nomenten es comissions legislatives pr'amor qu'elabòre un informe sus un projècte o ua proposicion de lei. Es ponéncies hèn recomanacions sus esmendes ara comission corresponenta. Eth trabalh des ponéncies ei assessorat pes servicis juridics e lingüistics.

Glossari

ponent relator | ponent relatora

Membre d'ua ponéncia escuelhut entà coordinar-ne es trabalhs e presentar-les ara comission e ath Plen.

Portau dera Transparéncia

Sistèma d'informacion e coneishement en format electronic qu'eth Parlament met ath servici des ciutadans tà pr'amor que poguen accedir ara informacion e era documentacion parlamentàries, d'acòrd damb çò qu'establís era legislacion de transparéncia, accès ara informacion publica e bon govèrn.

pòrtavotz

Deputat o deputada nomentat peth sòn grop parlamentari entà que lo represente e assistisque tara Junta de Pòrtavotzes.

preambul

Part introductòria des leis, sense caractèr dispositiu, que presente eth tèxte normatiu, n'expose era fin e hè referéncia ar estat der encastre materiau que se regule. Eth preambul acostume a èster ua adaptacion dera exposicion de motius damb qué s'a presentat eth projècte o era proposicion de lei.

pregunta

Mecanisme de contraròtle deth Govèrn per miei deth quau un deputat o deputada pòt demanar-li ua informacion relativa a un hèt, ua situacion, era actuacion qu'a agut o era que pense auer. Se pòt formular oraument, pendent era session deth Plen o d'ua comission, o per escrit. Eth Govèrn ei obligat a respóner-la.

prerrogatives parlamentàries

Guardatz «immunitat parlamentària»; «inviolabilitat parlamentària».

president deth Parlament | presidenta deth Parlament

Representant maxim deth Parlament. Establís e manten er orde des discussions, dirigís es debats damb imparcialitat, complís e hè a complir eth Reglament, e exercís totes es autes foncions que li conferissin er Estatut, es leis e eth Reglament. Recep eth tractament de *plan aunorable* o *plan aunorabla*.

procediment d'urgéncia

Procediment excepcionau mejançant eth quau s'accelère era tramitacion d'un procediment parlamentari.

procediment legislatiu comun

Procediment que seguissen es projèctes e es proposicions de lei qu'eth Parlament a admetut a tràmit. Es fases principaus deth procediment legislatiu comun, dempús dera admission a tràmit, son era publicacion dera iniciativa presentada, eth debat de totalitat, es audiéncies e compareishences ena comission, era admission d'esmendes, er estudi en ponéncia, era tramitacion en comission e era tramitacion finau en Plen.

programa de govèrn

Programa presentat peth candidat o candidata ara presidéncia dera Generalitat ena session d'investidura en Parlament, ath principi dera legislatura. Eth programa de govèrn se considère aprovat pera cramba quan eth president o presidenta dera Generalitat ei investit.

projècte de lei

Tèxte que conten prescripcions normatives presentat peth Govèrn ath Parlament tà pr'amor de que sigue tramitat e aprovat coma lei.

proposicion de lei

Tèxte que conten prescripcions normatives presentat ath Parlament per bèth un des titulars dera iniciativa legislativa que non sigue eth Govèrn, entà que sigue tramitat e aprovat coma lei (es proposicions presentades peth Govèrn se nomenten projèctes de lei).

proposicion de resolucion

Iniciativa entà impulsar era accion politica e de govèrn, que se pòt adreçar ath Govèrn o as ciutadans. Es proposicions de resolucion se pòden tramitar ena comission que correspone pera matèria o en Plen.

Guardatz tanben «resolucion».

Glossari

publicitat des trabalhs parlamentaris

Principi que garantís eth dret des ciutadans e des grops e es organizacions sociaus a conéisher era documentacion e es tramitacions parlamentàries. Es publicacions oficiaus (*Diari de Sessions del Parlament de Catalunya* e *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*), eth Canal Parlament, eth Portau dera Transparéncia e eth Parlament dubèrt son esturments que garantissen aguest principi.

Q

qüestion de confidança

Supòrt qu'eth president o presidenta dera Generalitat pòt demanar explicitament ath Parlament sus eth sòn programa, sus ua declaracion de politica generau o sus ua decision fòrça importanta. Eth president o presidenta a de demissionar s'en ua qüestion de confidança non obten eth supòrt dera majoria simpla des membres dera cramba.

quòrum d'aprobacion

Nombre de vòts afirmatius exigit entà adoptar cèrts acòrds. En Parlament, eth quòrum d'aprobacion ei normaument era majoria simpla, mès en bèri cassi se requerís era majoria absoluda o un quòrum superior.

quòrum de preséncia

Guardatz «quòrum entara adopcion d'acòrds».

quòrum de votacion

Guardatz «quòrum d'aprobacion».

quòrum entara adopcion d'acòrds

Nombre minim de persones que i a d'auer en ua reünion, des qu'an dret a estar-i presents. Eth Parlament non pòt adoptar validament acòrds se non i é presenta era meitat des deputats mès un, aumens.

R

recors d'inconstitucionalitat

Recors qu'eth Parlament e d'auti actors institucionaus pòden presentar en Tribunau Constitucionau contra leis e disposicions normatives damb fòrça de lei. Entà interposar un recors d'inconstitucionalitat cau eth dictamen prealable deth Conselh de Garantides Estatutàries e s'a d'indicar exprèssament er article o es articles que se preten impugnar.

Registre d'interèssi des deputats

Registre dera informacion facilitada pes deputats relativa as sues activitats e bens.

Guardatz tanben «declaracion d'activitats e bens».

Registre de grops d'interès

Registre public qu'a coma finalitat era inscripcion e eth contraròtle de persones, organizacions e collectius qu'amien a tèrme activitats que pòden influïr ena elaboracion des leis o en exercici des autes foncions deth Parlament. Eth Reglament regule eth contengut e era publicitat des donades d'aguest registre e es drets e obligacions des persones e organizacions que i son inscrites.

Registre Generau deth Parlament

Registre a on se hè er assentament des documents que se presenten en Parlament o qu'eth Parlament recep. Eth Registre Generau deth Parlament admet quinsevolh document presentat o recebut, tostemps que s'adrece as administracions publiques e se n'identifique er emissor.

Reglament deth Parlament

Norma juridica qu'exprimís eth poder d'autoorganizacion deth Parlament e que regule, principaument, eth foncionament dera cramba, en tot determinar era organizacion intèrna e es procediments entà exercir es foncions que corresponen ara institucion.

relator | relatora

Guardatz «ponent relator, ponent relatora».

replica

En un debat, intervencion a qué a dret un orador o oradora coma responsa ara intervencion d'un aute membre deth Parlament o d'un conselhèr o conselhèra. Eth Reglament regule eth temps de replica segons eth tipe de debat.

resèrva

Guardatz «déuer de resèrva».

resolucion

Declaracion pera quau eth Parlament manifèste ua opinion o ua volontat, prepause actuacions o sosten a quauquarrés. Ua resolucion pòt adreçar-se ath Govèrn, as ciutadans, as mejans de comunicacion o ath madeish Parlament. Non ei un tèxte normatiu e, donques, non a era fòrça vinculanta dera lei, mès òc fòrça de compromís politic.

reünion

Part d'ua session parlamentària que s'a en un madeish dia.

S

sala de comission

Cadua des sales a on s'an es reünions des comissions.

sales de passi perdudi

Nòm que receben es sales contigües ath Salon de Sessions.

Salon de Sessions

Lòc a on s'amasse eth Plen deth Parlament.

secret parlamentari

Guardatz «Comission de Matèries Secretes e Reservades»; «déuer de resèrva».

secretari dera Mèsa | secretària dera Mèsa

Membre dera Mèsa deth Parlament encuedat de supervisar e autorizar es actes des sessions deth Plen, dera Mèsa e dera Junta de Pòrtavotzes, assistir eth president o presidenta pendent es sessions e collaborar en desvolopament normau des trabalhs deth Parlament, ath delà de quinsevolh auta foncion que li encomane eth president o presidenta o era Mèsa. Era Mèsa deth Parlament compde damb quate secretaris.

secretari generau | secretària generau

Cap dera Administracion parlamentària. Assessòre ara Mèsa e ara Junta de Pòrtavotzes. Ei designat pera Mèsa deth Parlament, a proposicion deth president o presidenta, d'entre es letrats deth Parlament.

sedença deth Parlament

Lòc a on trabalhe eth Parlament. Er Estatut determine qu'a d'èster ena ciutat de Barcelona. Actuaument ei eth Palai deth Parlament, ena bastissa reabilitada der arsenau dera Ciutadella.

sedenca legislativa plea

Procediment legislatiu especiau per miei deth quau eth Plen delègue en ua comission era aprobacion d'un projècte o ua proposicion de lei.

senador | senadora

Membre deth Senat, era cramba nauta des Corts Generaus. Eth Parlament designe es senadors que representen era Generalitat en Senat.

servicis deth Parlament

Guardatz «Administracion parlamentària».

Glossari

Servicis Juridics

Servicis de supòrt e assessorament juridic formats pes letrats deth Parlament.

Guardatz tanben «letrat, letrada».

session

Temps que se destine a tractar es ahèrs includidi en orde deth dia. Es sessions ordinàries pòden desvolopar-se de deluns a diuendres. Es sessions extraordinàries se desvolopen dehòra des periòdes establidi. Es sessions deth Plen son convocades peth president o presidenta deth Parlament e es sessions des comissions, peth president o presidenta de cadua.

session constitutiva

Prumèra session plenària d'ua legislatura, en qué eth Parlament se declare formaument constituït e s'escuelhen eth president o presidenta deth Parlament e es auti membres dera Mèsa.

session d'investidura

Session en qué eth Parlament vòte a favor o en contra deth candidat o candidata prepausat coma president o presidenta dera Generalitat, dempús qu'age presentat eth sòn programa de govèrn. Entà èster investit president o presidenta, cau obtier eth vòt favorable dera majoria absoluda des membres deth Parlament, en ua prumèra votacion, o dera majoria simpla, en ua dusau votacion.

session de contraròtle

Part d'ua session plenària que se resèrve entà formular qüestions ath president o presidenta dera Generalitat e ath Govèrn. Era Mèsa, d'acòrd damb era Junta de Pòrtavotzes, establís eth nombre de qüestions as membres deth Govèrn en cada session.

session informativa

Session d'ua comission en qué compareish bèth conselhèr o conselhèra dera Generalitat, a peticion pròpria o dera comission madeisha. Tanben pòden comparéisher ena session informativa es senadors que representen era Generalitat, eth sindic o sindica de grèuges e eth president o presidenta deth Conselh der Audiovisuau de Catalonha.

session plenària

Session deth Plen deth Parlament.

sèti

Lòc a on se sè eth deputat o deputada en Salon de Sessions. Eth nombre de sètis d'ua cramba parlamentària equivau ath nombre de deputats de qué se compause.

Sindic de Grèuges

Institucion unipersonau dera Generalitat qu'a era mission de deféner es drets fondamentaus e es libertats publiques des ciutadans. Ad aguest fin, supervise es activitats dera Administracion dera Generalitat e des ens locaus, laguens der encastre dera autonomia de Catalonha. Eth sindic o sindica de grèuges ei elegit peth Parlament, ath quau presente annaument un informe sus es sues activitats, que se debat en ua session especifica.

Sindicatura de Compdes

Institucion dera Generalitat, integrada per sèt persones elegides peth Parlament, era foncion des quaus ei contrarotlar era gestion economica, financèra e comptabla deth sector public de Catalonha. Es sòns informes son debatudi e aprovadi peth Parlament.

sistèma electorau proporcionau

Sistèma segons eth quau es sètis deth Parlament se repartissen entre es listes electoraus en proporcion as vòts qu'a obtengut cadua.

soscomission

Grop de membres d'ua comission legislativa que se cree entà auer sessions informatives e compareishences. Cada comission pòt constituïr un maxim de tres soscomissions especializades.

sosgrop parlamentari

Conjunt de tres deputats, o mès, laguens eth Grop Mixte, apertienenti ath madeish partit, federacion o coalicion electorau.

Guardatz tanben «Grop Mixte».

subvencion des grops e sosgrops parlamentaris

Subvencion, en ua part fixa e en ua part variabla, qu'eth Parlament assigne, a cargue deth sòn pressupòst, as grops e sosgrops parlamentaris. Era Mèsa Ampliada determine era quantia d'aguestes subvencions.

sufragi

Vòt, manifestacion dera volontat d'ua persona en ues eleccions. Es deputats son escuelhudi per sufragi universau, egau, dirècte e secret. D'acòrd damb açò, enes eleccions ath Parlament pòt votar totòm qu'age era condicion politica de catalan e sigue major d'edat; eth vòt de cada persona vau çò de madeish qu'eth de ua auta; es ciutadans vòten es candidats que se presenten as eleccions, sense intermediaris, e eth vòt s'emet de sòrta que non se pogue conéisher era identitat deth votant.

T

torn per allusions

Possibilitat qu'an es membres deth Parlament de respóner, a critèri deth president o presidenta deth Parlament, a qui les age hèt allusion en cors d'un debat.

torn per contradiccions

Dret qu'an es membres deth Parlament qu'intervien en un debat de replicar as oradors que les contradiden.

tramit

Cadun des passi o es situacions de qué cònste un procediment parlamentari.

tramitar

Hèr a passar ua iniciativa parlamentària pes tramits establidi peth Reglament enquia que se barre.

transaccionau

En lenguatge parlamentari, se ditz deth tèxte qu'ei eth resultat d'un acòrd. S'aplique normaument as esmendes acordades entre diferenti grops parlamentaris sus un tèxte.

Guardatz tanben «esmenda transaccionau».

transparéncia

Guardatz «Portau dera Transparéncia».

tresorèr | tresorèra

Foncionari o foncionària responsable dera Tresoreria deth Parlament, que susvelhe e administre es cabaus e valors que constituïssen es recorsi financèrs dera cramba.

Tribunau Superior de Justícia de Catalonha

Organ judiciau en qué culmine era organizacion judiciau laguens er encastre territoriau de Catalonha, sense perjudici dera jurisdiccion que correspon ara Cort Suprèma.

U

uissèr | uissèra

Foncionari o foncionària subaltèrn deth Parlament qu'exercís foncions de supòrt materiau o esturmentau ena seguretat, era atencion as deputats e ath public e era activitat parlamentària en generau.

urgéncia

Guardatz «procediment d'urgéncia».

V

vicepresident dera Mèsa | vicepresidenta dera Mèsa

Membre dera Mèsa deth Parlament qu'a era foncion de substituïr ath president o presidenta en cas de vacant, absséncia o empediment e era de representar ath Parlament per delegacion, entre d'autes foncions que li encomane eth president o presidenta o era Mèsa. Era Mèsa deth Parlament compde damb dues vicepresidéncies.

vòt

Guardatz «sufragi».

vòt delegat

Vòt qu'un deputat o deputada exercís per delegacion de un aute que non pòt votar. Era delegacion de vòt ei restringida a cassi de baisha per maternitat o paternitat e cassi d'espitalizacion, malautia grèu o incapacitat perlongada.

vòt particular

Manifestacion de volontat politica que, en procediment legislatiu, es grops parlamentaris que diferissen des acòrds des comissions pòden formular deuant eth Plen, entà sostier eth tèxte refusat.

vòt ponderat

Sistèma de vòt d'acord damb eth quau cada membre represente un nombre parièr ath de deputats qu'intègren eth sòn grop parlamentari. Eth Reglament establís es cassi de votacions en qué s'aplique eth vòt ponderat.

votacion

Expression dera volontat des deputats en favor o en contra d'ua proposicion, o d'abstencion, hèta dera manèra qu'ei pertinenta en cada cas.

votacion a man auçada

Guardatz «votacion ordinària».

votacion electronica

Guardatz «votacion ordinària».

votacion ordinària

Votacion a qué se somet ordinàriament era prenuda de decisions enes organs deth Parlament. En Plen, era votacion ordinària se hè per mejans electronics, e enes comissions, auçant era man.

votacion per assentiment

Abséncia de manifestacion d'objeccion o d'oposicion des deputats envèrs ua proposicion anonciada peth president o presidenta; aguesta abséncia, d'acòrd damb eth Reglament, s'a d'interpretar coma un assentiment. Normaument se tracte de proposicions sus era ordenacion deth debat e, en generau, ahèrs procedimentaus.

votacion per miei de bòles

Guardatz «votacion secreta».

votacion per miei de paperetes

Guardatz «votacion secreta».

votacion publica per crida

Votacion ena quau un secretari o secretària dera Mèsa nomente es deputats e aguesti responen «òc», «non» o declaren que s'abstien. Es votacions entara investidura deth president o presidenta dera Generalitat e entàs mocions de censura e es qüestions de confidança se hèn tradicionaument per aguest procediment.

votacion secreta

Votacion ena quau eth vòt s'emet de sòrta que non se pogue conéisher qué a votat cada deputat o deputada. Se pòt hèr per miei de paperetes, en cas d'eleccion de persones; per miei de bòles blanques e neres, en cas de qualificacion d'actes o de conductes personaus, o mejançant eth sistèma electronic.

Glossari

votacion telematica

Sistèma de vòt remot exercit per sistèmes informatics de telecomunicacions que pòt adoptar era Mèsa deth Parlament en exercici deth vòt delegat.

votz sense vòt

Possibilitat d'assistir tàs reünions e expressar-i era pròpria opinion, mès sense poder votar es acòrds que s'i prenen. Eth Reglament establís coma cassi de votz sense vòt eth des especialistes o tecnics que participen en comissions especifiques, eth des deputats qu'assistissen tara Deputacion Permanenta sense èster membres e eth des membres deth Govèrn que non son deputats.